

lærer ved seminaret (han virket endnu i nogen aar som timelærer); cand. real. *O. Five* fungerte derefter som tredjelærer til 1896.

Aarene 1892—96 var en vanskelig tid for seminaret. Den nye lov (av 1890) stillet større krav til elevene; der var liten tilgang av aspiranter, antallet av rejskationer var stort — et enkelt aar endog ca. 60 %). Ogsaa ved dette seminar blev der opprettet et forberedelseskursus, som tik jevn søkning.

I 1896 fik seminaret sin første lærerinde, frøken *Margrete Sang*. Samme aar blev *Five* entlediget, og *Olaf Jansen* blev ansat som seminarlærer av anden lønningssgruppe.

I 1902 blev der paa grund av den nye lov om lærerskoler opprettet et nyt adjunktembede; i dette blev cand. theol. *Gunnar Narvik* konstituert; han hadde i flere aar arbeidet som lærer ved forberedelseskursen. I 1905 døde frk. *Sang*, og i hendes sted ansattes frk. *Menny Thorne* som lærerinde; hun virket ved lærerskolen til 1910, da hun blev avløst av frk. *Pauline Løvberg*, tidligere lærerinde ved Tromsø lærerskole.

Rektor *Mårstrander* døde i januar 1908; samme aar blev adjunkt ved *Levanger lærerskole Vette Vislie* konstituert som rektor.

Overlærer *Nitter* søkte avsked i 1910; adjunkt *Olaf Jansen* blev da konstituert som overlærer, og cand. mag. *Bjerk-Amundsen* konstituert som adjunkt.

For tiden er ansat ved skolen, foruten rektor *Vislie*: *L. O. Jansen*, f. 1868, adjunkt 1902, overlærer 1913. *A. Bjerk Amundsen*, f. 1878, adjunkt 1910, overlærer 1913. *Pauline Emilie Løvberg*, f. 1866, ansat 1910. Øvelseslærer: *Nils Knutsen*, ansat 1904. Desuten er ved øvelses-skolen ansat flere hjelperlærere.

I den første tid efter skolens flytning hadde elevene sine praktiske øvelser ved *Lunds skole*, *Oddernes*; i nogen aar blev *Waisenhusets* elever brukt som øvelsesapparat. I 1893 fik seminaret fast øvelsesskole, idet en avdeling av *Kristiansands folkeskole* fik lokale i seminarets hovedbygning (i tredje etage). Som lærere ved øvelsesskolen har i denne tid fungert: *Storaker*, *S. Hansen*, *E. Refsnes* og *N. Knutsen*.

Antal dimitterte i 75 aar: Fra 1840—49 ialt 92, 1850—59 ialt 96, 1860—69 ialt 175, 1870—79 ialt 127, 1880—89 ialt 313, 1890—99 ialt 188, 1900—09 ialt 246, 1910—13 ialt 124, tilfs. 1 361. Hertil kommer de som fra 1891—1903 tok den lavere lærerprøve uten at bli optat som elever ved seminaret; deres antal kan ikke nøiagtig angives, men utgjør antagelig ca. 90.

Hamar offentlige lærerskole.¹⁾

Stortinget besluttet 24 mars 1866 opprettelsen av et seminar for Hamar stift, som i 1863 atter var blitt et eget bispedømme. Der raadet fra

¹⁾ Ramseth. Hamar bys historie s. 306 flg.

først av nogen usikkerhet om skolen burde henlægges til Hamar by eller til landdistriktet, idet man ogsaa her frygtet for at bylivet kunde øve en uheldig indflydelse paa elevene. Imidlertid kom man snart til det resultat, at Hamar by var det beleiligste sted.

Seminaret skulde begynde sin virksomhet i 1867. Til bestyrer utnævntes daværende andenlærer ved *Asker seminar Niels Egede Hertzberg*¹⁾ som hadde vist sig i besiddelse av stor begavelse og sjelden lærerdygtighet (se *Asker seminar* s. 9.) Han hadde netop foretat en længere stipendiereise i Tyskland og Schweiz.

Det var en stor lykke for den nye læreanstalt at den fik til sin første leder en saa betydelig og alsidig utrustet personlighet. Gjennem sin klare og aandfulde, vel begrænsede undervisning og sit personlige samvær med elevene øvet han stor indflydelse paa dem, like meget gjennem sin intelligens, sit rike, stemningsfulde gemyt og sit kristelige alvor. Han samlet dem i sit hjem, hvor hans taler, baade tankevækkende og humoristiske, og hans personlige elskværdighet knyttet dem til ham i beundring og hengivenhet. Han vandt ogsaa snart en stor vennekreds, som levende interesserte sig for seminaret; som midtpunkt i denne kreds maa nævnes biskop *Folkestad*²⁾, som med særlig kjærlighet omfattet seminararbeidet.

Likesom paa *Asker* viste *Hertzberg* ogsaa paa *Hamar* stor interesse for gymnastik og eksercis, og foretok med elevene utflugter forbundne med militære øvelser. Han søkte ogsaa at faa indført disse fag i folkeskolene. Det lykkedes, og han samlet lærerne og skolebarnene til store aarlige opvisninger omkring i bygdene; en mængde mennesker strømmet sammen til disse opvisninger, som formet sig til virkelige folkefester. Særlig maa nævnes festen paa *Stafsskogen* i 1873, hvor kong *Oskar II* var tilstede, og hvor flere tusen mennesker var samlet.³⁾

Hertzberg begynde ogsaa utgivelsen av „*Norsk Skoletidende*,” som han redigerte 1869—73.

I 1873 utnævntes han til ekspeditionschef for skolevæsenet⁴⁾, og i 1882 til statsraad for kirke-departementet. Ogsaa i disse stillinger utfoldet han en betydningsfuld virksomhet for seminarene og folkeskolen.

Ved *Hertzbergs* side stod like fra skolens opprettelse *Oluf Saxe*,⁵⁾ i 1867 utnævnt til anden-

¹⁾ Norsk Skoletidende 1889, s. 1 flg. Norsk forfatterleksikon.

²⁾ Norsk forfatterleksikon. Norsk Skoletidende. 1889, s. 357 flg.

³⁾ Norsk Skoletidende 1873, s. 241.

⁴⁾ Avsked fra seminaret, Norsk Skoletidende 1873, s. 212.

⁵⁾ Norsk forfatterleksikon. Norsk Skoletidende 1889, s. 165 flg. 317 flg.